

دیدار از دانشگاه جواهر لعل نهرو (JNU) در دهلی

خشک شویی و حتی تعمیرگاه اتومبیل. گفته می‌شد که سیستم اداره این دانشگاه به شیوه کمونیستی است و البته مقصودشان تنها سادگی و کهنگی ساختمانها و توجه اکید به کار و تولید علم بود. برآستی در هیچ یک از اتاق‌های اداری یا مدیریتی، کالای غیر ضروری و تجمّلاتی یافت نمی‌شد. به گفته مدیر محترم گروه ادبیات فارسی این دانشگاه، حجم ورودی‌های تحصیلات تکمیلی به دانشگاه JNU به مراتب بیش از ورودی‌های دانشگاه مادر (دانشگاه دهلی) بوده و هست و با وجود سختگیری‌های بیشتری نیز که در این دانشگاه صورت می‌گرفت، از قدرت جذب آن کاسته نشده بود.

به هر روی باید دانست که در هندوستان بزرگ، بجز شهرهای بمبئی، کلکته، حیدرآباد، علیگر، بنارس، گجرات، ایالات جامو و کشمیر، پنجاب، آسام، مانی‌پور، بنگال، راجستان و... که هر کدام کرسی‌های قوی و قدیمی برای حفظ و اشاعه زبان و ادبیات فارسی داشته و دارند. و تاریخ تأسیس برخی از آنها، قدیمی‌تر از تأسیس گروه زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه تهران است. تنها در شهر دهلی با صرف نظر از دانشگاه‌های خصوصی و مؤسسات و انستیتوهای زبان‌آموزی، چهار دانشگاه بزرگ، با انبوهی از ورودی‌های مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری در رشته زبان و ادبیات فارسی، بالغ بر صدها دانش‌پژوه علاقه‌مند را در خود جای داده‌اند. آنچه موجب شگفتی و تأسف بسیار بود، این است که از ابتدای سال تحصیلی جاری ۱۳۸۴، به هیچ یک

در صبح روزی که بنده با آقای ساکت عازم علیگر شدیم، دو دوست دیگرمان یعنی آقایان رحیمی ریشه و دکتر موحدی دیداری از کتابخانه و گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه جواهر لعل نهرو داشتند که شرح آن به قلم دکتر موحدی در ذیل آمده است. در حاشیه دوره آموزشی «شیوه‌های تصحیح متون خطی» از چند دپارتمان زبان و ادبیات فارسی در چند دانشگاه (که استادان آن بخش‌ها عموماً در کلاس‌های دوره یا کارگاه آموزشی می‌جستند) آقایان رحیمی ریشه و دکتر موحدی از دانشگاه جواهر لعل نهرو (JNU) دیدار کردند^۱، نکته‌های قابل توجهی در گفتگو با ریاست گروه زبان و ادبیات فارسی آقای دکتر س.ا. حسن مطرح شد که به قلم آقای دکتر موحدی تقدیم می‌شود:

پیش از طرح گزارش شایسته است درباره فضای کاملاً متفاوت این دانشگاه با سایر دانشگاه‌های دهلی توضیحی داده شود. این دانشگاه بسیار وسیع که تقریباً در مرکز شهر دهلی قرار دارد، در میان بیشه‌زارهای طبیعی و بسیار سرسبز پنهان شده است. فاصله دانشکده‌ها و سایر ساختمان‌های آموزشی، اداری و خدماتی و خوابگاه‌های دانشجویی و استادان و... عموماً با فضاهای سبز انبوه و جنگلهای حفاظت شده، پر شده است. دانشگاه کاملاً خودکفاست و از همه حیث نیاز دانشجویان و استادان را تأمین می‌کند: از وجود نمایندگی اداره پست و بانک و کتابفروشی‌ها و باجه‌های فروش بلیط اتوبوس و قطار برون شهری تا سوپرمارکت‌ها و

از این دانشگاه‌ها که همگی تشنه و نیازمند حضور دستکم یک استاد ایرانی هستند هیچ استاد ایرانی اعزام نشده است (این گزارش در نیمهٔ ثانویهٔ ۲۰۰۶ تهیه شده است) و حضور مادریکی از این دانشگاه‌ها فرصتی برای استادان فراهم آورده بود تا گلایه‌های برحق خود را با نمایش حضوری، بر زبان آورند و از لطمه‌هایی که کرسی‌های زبان فارسی در هند، به خاطر کم‌توجهی و گاه عدم احساس مسؤلیت فرهنگی، متحمل شده‌اند، سخن گویند. برخی استادان زبان فارسی (همچون دکتر سید اختر حسین، استاد ادبیات فارسی در دانشگاه جواهر لعل نهرو) به نقل از مسؤولان دانشگاهی خود و با توجه به شناختی که از ایران و مشکلات مالی مانع از اعزام استاد ایرانی داشتند، پیشنهادهایی مبنی بر تأمین حداقل حقوق و همهٔ امور رفاهی استاد ایرانی، ارائه می‌دادند. برای آنان نیز بسیار تأسف بار بود که وزارت علوم و فن آوری ایران برای کل سرزمین هند، تنها یک استاد در نظر گرفته است و او نیز هنوز در پیچ و خم نامه‌نگاری‌های اداری و دانشگاهی در ایران، سرگردان و منتظر مانده است.

آقای دکتر سیدعباس حسن، رئیس دیپارتمان زبان و ادبیات فارسی، تقاضا داشت که مسؤولان فرهنگی وزارتخانهٔ علوم و فن آوری و نیز سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، اولاً نسبت به وضعیت زبان فارسی در شبه قاره، نگاهی دیگر داشته باشند و دیگر اینکه نسبت به دانشگاه‌های موجود در هند و بویژه دهلی، با مطالعه بیشتری تصمیم به اعزام (یا عدم اعزام) بگیرند و

همچنین باید از فرصت بهره جویم و اطلاع دهم که دانشگاه جواهر لعل نهرو، برای فروردین ماه سال ۱۳۸۵ تصمیم به برگزاری کنگره‌ای بین‌المللی دربارهٔ «تأثیر زبان سانسکریت بر ادبیات جهان» گرفته است و از طریق این ایمیل آمادگی دریافت مقالات از پژوهشگران ایرانی است:

sahasn14@hotmail.com

اختتامیه

روز جمعه ۲۴ دسامبر مراسم اختتامیه نخستین دوره آموزشی روشهای تصحیح متون و نسخه‌شناسی با حضور پیش‌کسوتان این عرصه یعنی پروفیسور امیر حسن عابدی و پروفیسور اظهر دهلوی برگزار شد. پروفیسور اظهر دهلوی که به نمایندگی از انجمن استادان زبان فارسی سراسر هند سخن می‌گفت، اظهار داشت که قدر و ارزش این دوره بسیار است، هر چند ممکن است افراد کمتری شرکت کرده باشند و این شعر را خواند:

از قیمت موی سر یوسف نشود کم

هر چند خریدار به بازار نباشد

سپس به هر یک از دانشجویان و استادان گواهینامهٔ گذراندن دوره و هدایایی از کتابهایی که میراث مکتوب از تهران برده بود، اعطا شد و مراسم به پایان رسید.

۱۲. در این دیدار و نشست‌ها، خانم نرگس جابری نسب، تنها دانشجوی ایرانی مقطع دکتری ادبیات فارسی در این دانشگاه نیز حضور داشت و در بسیاری موارد هماهنگی‌ها و معرفی بخش‌های مختلف توسط ایشان صورت می‌گرفت.